

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a ese de 2 ori. Joi si Duminica.
Fis'a, candu concedo ajutoriale. — Prodigi
pe l'ani 10 f., pe 1/3 R. s. a. Tierei externe 12 f.
s. a., pe una sau sedi 21/2 galbeni mon. sunatofie.

Anulu XXXVII.

Sa prenumera la postea e, si r., si po la
DD. corespondenti. — Pentru serie 6 cr.
Taci's timbrul a 30 cr. de fisare pa-
blicare.

Nr. 83.

Braslovu 25 November n. 1874.

Miser'a financiala a statului maghiar.

Dupa o seură vîntă petrecută în desfășurare și excesiva luxurie, ideia de statu maghiar jace astăzi palidă și enervată la marginile morimentului. Adoratorii și cortesanii ei au, exploatați cu atât laconia și necurăție, incă acum, în momentul agoniei de moarte, se vede, ca și acea pucina putere de viață ce îl mai remasă, încă este otrăvită și infectată. Consiliile de medici, ce voroiesc să-i redă cea ce preluă puterea și viață, i-ar face, dico, în totu casul unu mai bun serviciu, dacă în locu de medicină i-ar prescrie o bună doză de renins, că astfelui să scape mai usior, și mai curându în această deplorabilă stare de grele chiruri și doruri.

Inse precum se vede d-lu ministrul de finanțe Ghyczy totu mai are o scăndeală de speranță, de a pane pre pețiore si de a însuflă viață greu îmbracuitului statului unguresc; pentru aceea el și-a luat refugiu la cele mai drastice mediuloci. Venindu ca casu'rei reziliu și lips' de parale, dinușii s'a apucat cu totu adinsul să procură paralele ne-cessarie fi chiar si cu total'a nimicire a unei întregi generații de omenei. Spre acestu scopu a pregătit el fâimosele proiecte de legi, prin cari voroiesc a legaliza despărțirea poporului maghiar de totu fructul ostenelelor sale în profitul acelui idee de statu, care n'a avutu si nu are nice unu dreptu de existență exclusivă.

Noile proiecte de legi ale d-lui Ghyczy sunt îndreptate cu desobirea contră clasaelor productive ale poporului, si ele nu iau de baza a contribuției numai venitului curat, ci atacă chiar si capitalul. Dér' ce i pass ministrului de finanțe maghiar, cindu scie că aceste măsuri de apăsare cada mai vertosu asupra elementelor străine, cari formău majoritatea absolută a locitorilor contribuitori, era elementul maghiar, care este reprezentat numai prin o mică minoritate, constatația în mare parte din o aristocrație inertă și neproductivă, nu numai ca nu va avea să succumbe sub greutățile acestora dar, ci din cauza, și ar se profite, peisaj ca fiorenii de date, de se iau de pe pielea românilor, a neamătului, serbului, slavacului etc. se folosesc numai si numai în profitul suprematului unguresc.

Planul ministrului de finanțe maghiar și fi buna din punctul de vedere al maghiarismului, însă din punctul de vedere al consolidării statului și al ferierile poporului este pernicioș și fănestu. Dovăda despre această ne ofere agitația cea mare, protestele și remonstranțele, ce se însemnă în totu tăr' contu' acestui planu, ce tinde a nimici și ultimul restu de buca-stare, tindu a ruini pentru totu-de-un commerciu, industria și chiar și agricultura.

Întru constatarea agitaționistul însemnă controprotectelor financiali, prin care betraniș Ghyczy vră se salveze și scape statulungurescu de bancarate, înregistramu, aici numai caleva exemplu. Camer'a comercială din Pest'a și substanța dieteti o putitive, unde dice, ca noile proiecte de dare voru d'auza la o emigratiune a comercianților, de orice chiar și pre langa condițiunile actuale abia potu subiste cei mai mulți dintre comercianți. Totu în perspectiva acestei camere se ascundea, ca încassarea restauțelor de dare, apoi pre langa a-

Braslovu 2614 November

1874.

ceea, aruncarea unei contribuții mai rationali a-supra proprietarilor de pamant ar fi de ajuns spre a scăpa statului din perplexitate și calamitate.

Totu în asemenea modu au procesu si casin'advocatiilor, a medicilor si a industriilor, precum și reprezentanților morilor de Pest'a și chiar și municipiului pestanu. Cestu din urma descrie în colori foarte drastice starea, cu noile proiecte o va produce în sâcului meserisilor mici și efectul deprimitoriu celu' va provoca în sinuclus clase de mediuloci... Asemenea au urmatu si corporațiile comerciale și industriale din Posopiu, Timișoara etc. și chiar și camere a comerciale din Braslovu n'a întrăsatu a-si redica voca contra nouelor imposiții. Aceasta camera a decisu a adresaș ministerului și dietei o reprezentanție, în care arăta, că dacă noile imposiții voru intra în viață astă precum s'a proiectat, atunci acele elemente ale poporului, cari pôrta comersul si industria, vor ajunge la ruina totală. Chiar și astăzi este gresidec reprezentanța sașescă — a tenu concordanță cu Belgia, Franța, Anglia etc. în piațele României, Bulgaria, și preste totu în Orient, dör' apoi dupa urcarea dariloru va trebui să se urce și preturiile marfurilor. Dér' afara de acestă noile imposiții mai su o stricătoare și chiară pericolosa iniuriu. Emigraționea industriașilor a urmată de astăzi a lăs' dimensiuni mari. El treacu în România vecinăsia, se asiedă acolo și facu industriu de aici o mare concurență.

O desesperată iconă despre economia de statu din Ungaria ne oferă societatea finali de pre anulu 1873, de unde se vede, ca erogatiunile ce au fostu preliminate în bugetu an trecutu cu siese și diu-itate milioane preste sumă stabilită. Dér' si mai infiorătoare este acesta iconă, dacă vedem, ca restantele percepțiunilor preliminate se urca la trei-dieci si două milioane, dintru care 28 de milioane cada în cadrul percepțiunilor directe. Sub rubrică padurilor statului s'a pre-liminat 14 milioane si s'a încassat numai 9 milioane; minile și monarhiei ar' fi trebuto se dè un venit de 14 milioane, insă din acestu titlu abia se încaseră 8 milioane. Ca restante de dare încă s'a pre-liminat 9-2 milioane, insă nu s'a încassat nimicu. Astfelui lucru speranța potu ară domnișii unguri în privința restabilității ecuilibriului în finanțele statului.

Si această critică situatiunei a visiterilor ungurești a facutu res'impreună chiar și asupra a-liaților nemți din Gisaltau'a, cari deja au începutu a arunci sorti asupra independenței Ungariei. Vorbindu despre acea criza folie de Viena' dicu, că Ungaria' său trebuie susținuta pr spesele monarhiei intregi, său trebuie să se facă încercarea de a disolvi legăturile legale, ca există între ambele parti ale monarhiei, său în fine ar' trebui se cante unu mediușor de susținute monarhii întrăga pr spesele Ungariei. Înse în casul acestu' săm' ce Ungaria' are se o contrubu spre scopul sustinerii monarhiei trebuie să se asigure prin acușării, ca cea deca sub imprejurările actualu ar' erupe o criza în Ungaria', atunci acea criza n'a, remândă limitată numai în teritoriul sanatoriului Stefanu, ci de bună samă ca ar' trece riu Lai'ta, și pentru aceea Austri'a n'a numai a dropatul, ci si datorința de a-si redică voca în cestiuția finanțăria a Ungariei. — Va se dica, pana

ce ai bani, si ai amici, eră deca ajungi se traiesc în serăciu, nu numai ca amicii te parasești, dör' ei vreau se te si îngrope.

Cestiuța traiatelor de comerciu cu principalele dunarene.

In estu obiectu de mare importanță pentru vizitoriu României s'a lupiatu regimul României forte multă si cu tactu prépășită. Ecce undeva ajunsa acelaș cestiuțe:

„Notă collectiva a aceloră trei poteri, — Austro-Ungari'a, Germania' si Russi'a, — prin care se respunde la depesi' cerculari a ministerului tercescu Aarif, s'a predat dejă cabinetului din Stambul. Cele trei poteri declara în responsul lor identicu, ca in casul de facia nu pote fi nicidecum vorba de violare tratatelor. Tratatul din Parisu statu si tratatele mai vechi „la sa principalelor libertate și comersială complicită." Poterile nici nu voiesc se inchia cu România' si Serbia', „tratate de stat," ci singuru numai „convențiuni comerciale," pentru aceea nici nu se pote dice, ca poterile ar' tindă la violare tratatelor. Ministerii de externe si Austro-Ungarie, Russie si Germanie declara a nu fi parăsita în cestiuția acestă' nici macaru pe una momentu punctul de vedere alătrupăto, ba din contra voiesc a-lu susținut cu rigore. Pentru aceea cele trei poteri nici nu au cauza de a se abate dela declaratiunile loru din 21 Octobre a.c. Dece România' si Serbia' voru așa de bine a cere mai înainte aprobatunia inaltei Porti, nu li se va opuna nimicu. In casu inse, capdu nu ar' voi, nu se pote nasce de aci nici o piedecă pentru inchiria convențiunilor comerciale."

Existe inse o versiune mai nouă, după care notă acestă inca nu s'a fi predat ministerului din Stambul. Numai unu proiectu al unei asemenea note identice, în sensul de susu, s'a fi speditu de la Vieua' la cabinetul din Berlinu si Petersburg, spre priimire. Nu potem fi dör' în dubiu, ca după declaratiunile oficiale, cele trei poteri voru săt mortisui pr langa protinus dreptu a principalelor dunarene de a închiși convențiuni comerciale. Bine inse se luam' aminte, ca poterile se feresc taru de a întribuști numirea „tratate," și vorbește consecutu numisi de „convențiuni comerciale." Aceste convențiuni inse vor trebui se situa nesperat' efectul'unor tratate de statu, spre a corespunde dorințelor poterilor contractante, cu totu acestea declara cele trei poteri solemnul, ca nu voiesc se luchia „tratate de statu" cu România' si Serbia'. In consecință dör' nu vor poti numi nici convențiunile pretinse „convențiuni de statu," ci vor figura că dreptu formal, unu ce de genul-neatru, pr candu însemnatunia loru practice, va trebui se fia în totalu correspodința valorei unor tratate de statu.

Ole trei poteri declara străformarea faptică si sustinerea formală a statului quo tot'odata. De ordinul politicii a tlerelor dinarene nu pote fi vorba, susținuta loru si remane Sultanul Abdul Aziz, unu felu de autonomia economică in afară se li se concde în interesul tuturor statelor vecine, totu inse numai pe bas'a tratatelor din Parisu. Franța' nu consimte nicidecum cu această procedura, pe care o numesc contraria si-

